

Testové úlohy – aminokyseliny, proteiny

post test

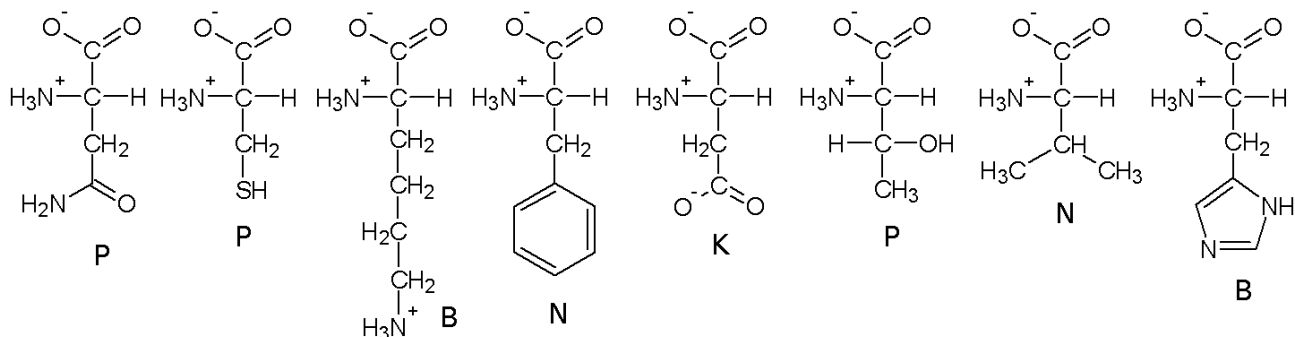
1. Které aminokyseliny byste hledali na povrchu proteinů umístěných uvnitř fosfolipidových membrán a které na povrchu proteinů vyskytujících se ve vodném prostředí? Uveďte alespoň dva příklady takových aminokyselin.

Vodné prostředí: aminokyseliny s polárním postranním řetězcem (threonin, cystein, serin, ..)

Fosfolipidové membrány: aminokyseliny s nepolárním postranním řetězcem (alanin, valin, leucin, isoleucin, fenylalanin, ...)

2. Uvedené aminokyseliny rozdělte do 4 skupin podle chování jejich postranních řetězců ve vodném prostředí.

Skupiny: AK s polárním postranním řetězcem (P), AK s nepolárním postranním řetězcem (N), AK s kyselým postranním řetězcem (K), AK se zásaditým, bazickým postranním řetězcem (B)

3. Do jaké skupiny organických sloučenin řadíme aminokyseliny?

Substituční deriváty karboxylových kyselin.

4. Vyberte správné tvrzení o acidobazických vlastnostech aminokyselin:

- a) všechny aminokyseliny jsou silné organické kyseliny
- b) **aminokyseliny se mohou chovat jako kyseliny nebo zásady v závislosti na pH prostředí**
- c) díky skupině NH₂ jsou aminokyseliny silnými zásadami
- d) aminokyseliny nemají ani kyselý ani zásaditý charakter

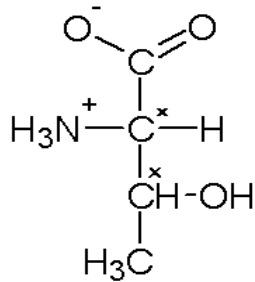
5. Při jakém pH se aminokyseliny nepohybují v elektrickém poli?

Při pH, které je rovné jejich izoelektrickému bodu, tzn. bodu, kdy je aminokyselina ve formě amfiontu (karboxylová skupina deprotonizována, aminoskupina protonizována). $pH = pI$ (izoelektrický bod), pI je pro každou kyselinu jiné, obecně se pohybuje kolem pH krve, ~ 7,4

6. Nakreslete takovou α -aminokyselinu, která nemá ve své molekule chirální uhlík.

aminokyselina glycin ($R = H$)

7. U této aminokyseliny označte všechny chirální uhlíky.

8. Vysvětlete pojem esenciální aminokyselina.

Esenciální aminokyseliny jsou ty, které si neumí daný organismus sám vytvořit (ale přesto je bezpodmínečně potřebuje pro tvorbu svých proteinů), musí je přijímat s potravou.

9. Pokuste se najít a vysvětlit souvislost mezi esenciálními aminokyselinami a lidskou potřebou přijímat vyváženou a pestrou stravu.

Člověk musí ve své stravě přijímat všechny esenciální AK, tedy ty, které si neumí sám vytvořit. Proto musí mít dostatečně pestrou stravu, aby mu některé nechyběly. Např. v mase, které jíme, by se měly vyskytovat všechny potřebné aminokyseliny, ale lidé, kteří nejedí živočišnou stravu si musí dávat pozor na to, aby esenciální AK přijímaly s potravou rostlinnou.

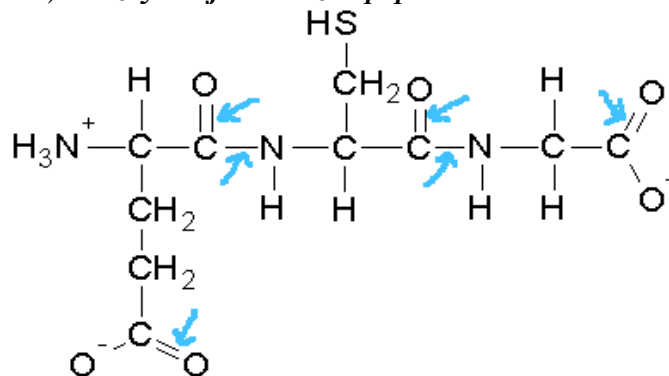
10. K čemu slouží v těle tRNA?

tRNA (= transferová RNA) přináší v cytoplazmě aminokyseliny na ribozomy, kde probíhá syntéza proteinů. tRNA jsou specifické pro jednotlivé kódované aminokyseliny.

11. Posuďte správnost následujících tvrzení o funkci aminokyselin v organismu:

- Aminokyseliny jsou možným zdrojem energie. *ano*
- Slouží pouze jako stavební kameny pro tvorbu proteinů. *ne*
- Při velké námaze jsou 1. zdrojem energie. *ne*
- Dodávají a přenášejí N. *ano*
- Některé slouží jako hormony. *ano*

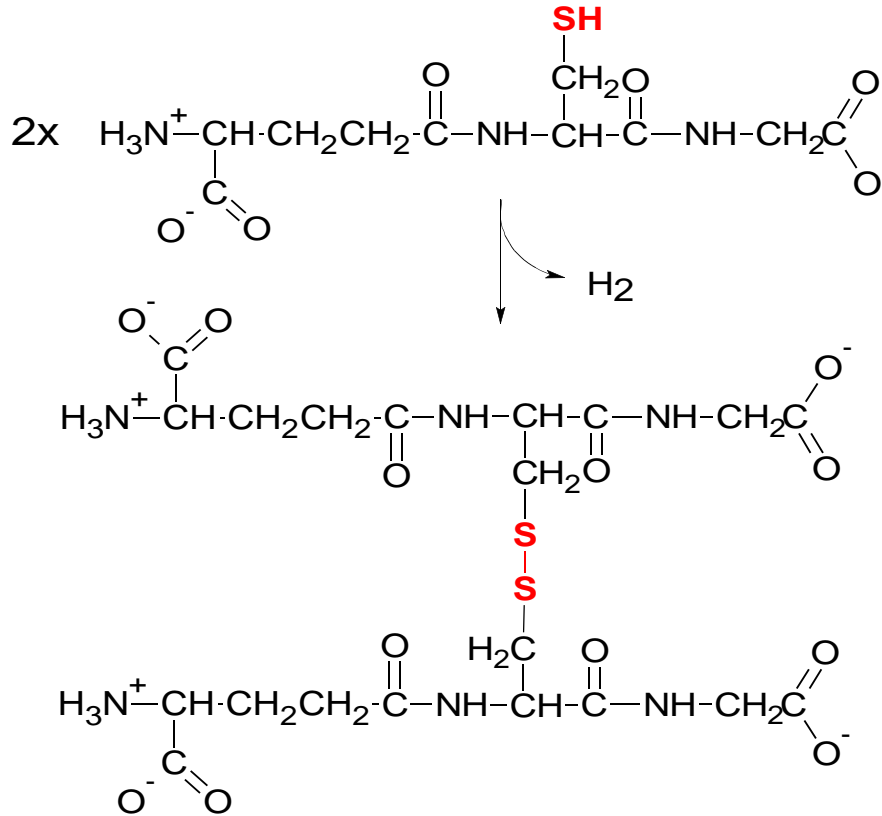
12. V daném úseku molekuly peptidu vyznačte všechny vazby, které jsou rigidní (atomy se kolem nich nemohou volně otáčet). *Vazby dvojně a vazba peptidová.*

13. Posuďte pravdivost následujících tvrzení:

- a) Peptidová vazba se i bez katalyzátoru štěpí již při teplotě 50°C. *ne*
- b) Peptidová vazba se štěpí účinkem kyseliny chlorovodíkové v žaludku. *ne*
- c) Peptidovou vazbu štěpí při zvýšené teplotě a tlaku koncentrované anorganické kyseliny (např. 6M HCl při 120°C). *ano*
- d) Peptidová vazba se štěpí při denaturaci. *ne*
- e) Peptidová vazba se štěpí účinkem specializovaných enzymů, tzv. proteas. *ano*

14. Dokončete rovnici oxidace daného dipeptidu:

15. Před čím může taková oxidace organismus chránit? (Nezapomeňte, že pokud se jedna látka oxiduje, musí se zároveň jiná látka redukovat.)

Např. před reaktivními formami kyslíku, jako je peroxid vodíku, nebo jiné organické peroxidy, superoxidy atd., které vznikají v organismu při metabolismu.

16. K následujícím tvrzení napište, zda platí nebo neplatí: Nativní konformace proteinu

- a) je stav, ve kterém protein může vykonávat svoji biologickou funkci. *ano*
- b) zahrnuje pouze primární strukturu (polypeptidový řetězec). *ne*
- c) zaniká při denaturaci proteinu. *ano*
- d) je sraženina, kterou pozorujeme po denaturaci proteinu. *ne*

17. K jednotlivým strukturám (prostorovým uspořádáním) proteinu přiřaďte všechny vazby, které v nich můžete nalézt:

primární struktura	<i>kovalentní</i>	vodíkové vazby, hydrofobní
sekundární struktura	<i>kovalentní a vodíkové vazby</i>	interakce, kovalentní vazby,
terciární struktura	<i>vodíkové vazby, hydrofobní interakce, kovalentní vazby, elektrostatické interakce, disulfidové vazby - všechny uvedené</i>	elektrostatické interakce, disulfidové vazby

18. Vyberte správné tvrzení:

Při denaturaci proteinu se porušují kovalentní / nekovalentní vazby. Nejdříve dojde ke ztrátě kvarterní / primární struktury, nakonec je narušena struktura primární / sekundární. Denaturovaný protein ztrácí / zaujímá své přirozené prostorové uspořádání a začíná / přestává plnit svoji biologickou funkci. Denaturace je vratný / nevratný proces.

19. Vyberte správnou možnost: Denaturace proteinu je proces, při kterém

- protein ztrácí svoji biologickou funkci.*
- se štěpí základní polypeptidový řetězec.
- protein získává svoji nativní konformaci (přirozené prostorové uspořádání).
- se nejdříve narušuje sekundární, poté terciární a nakonec kvarterní struktura proteinu.

20. Popište proces, který spojuje následující děje: vaření vajíčka, smíchání vaječného albuminu s acetonem, působení žaludečních šťáv na vlákna masa přijatého s potravou.

Denaturace proteinu, tj. ztráta jeho nativní konformace, narušení prostorového uspořádání proteinu, ve kterém má molekula proteinu nejnižší energii a ve které se nachází funkční v organismu.

21. Uveďte minimálně dva příklady, kdy vy osobně využíváte proces zvaný denaturace (proteinů).

Trávení, tepelná úprava potravy, desinfekce, ...

22. Následující látky a podmínky rozdělte do dvou skupin podle toho, působí-li jako denaturační činidla či nikoliv: slabý roztok NaCl (*není denaturační činidlo*); koncentrovaný roztok glukózy (*není denaturační činidlo*); teplota 100°C (*je denaturační činidlo*); pH 2 (*je denaturační činidlo*); pH 7,4 (*není denaturační činidlo*); močovina (*je denaturační činidlo*); vysrážení anorganickou solí (např. síranem amonným) (*není denaturační činidlo*)

23. Pokuste se spojit uvedené proteiny s jejich vlastnostmi nebo funkcí a výskytem v našem těle.

Rhodopsin (<i>a</i>)	Pokožka (<i>d</i>)	zásoba aminokyselin (<i>c</i>)
Kolagen (<i>b</i>)	oční sliznice (<i>a</i>)	Pružnost (<i>g</i>)
Ovalbumin (<i>c</i>)	vaječný bílek (<i>c</i>)	Pevnost (<i>b</i>)
Keratin (<i>d</i>)	Vazy (<i>g</i>)	vznik akčního potenciálu (<i>a</i>)
Myosin (<i>e</i>)	Krev (<i>h</i>)	štěpení bílkovin (<i>f</i>)
Trypsin (<i>f</i>)	Svaly (<i>e</i>)	Pohyb (<i>e</i>)
Elastin (<i>g</i>)	tenké střevo (<i>f</i>)	přenos O ₂ (<i>h</i>)
Hemoglobin (<i>h</i>)	Šlachy (<i>b</i>)	Pružnost (<i>d</i>)

24. Vyberte si jeden protein a napište jeho název, výskyt a funkci v organismech. Pokuste se ho blíže zařadit (např. globulární nebo fibrilární protein).

Např. hemoglobin je globulární protein, v organismu odpovídá za přenos kyslíku. Naopak kolagen je protein fibrilární, jeho vlákna odpovídají za pevnost šlach, vazů, pokožky, ...

25. Kde v lidském těle byste mohli najít nerozpustné, fibrilární proteiny a kde rozpustné proteiny globulární? Uveďte min. 1 příklad od každé skupiny.

Rozpustné se vyskytují např. v krvi, v tekutinách (albuminy, globuliny). Nerozpustné jsou fibrilární proteiny, které mají většinou stavební, zpevňující funkci, kolagen, keratin, ...